O „zmotah“

Predsednik Jugoslovanskega učiteljskega udruženja, tov. Ivan Dimnik, je priobčil v 15. štev. »Učiteljskega tovariša« od 5. decembra l. l. članek pod naslovom »Zmote«, v katerem skuša dokazati, da slovensko učiteljstvo ne gleda objektivno na možnost osnovanja zveze učiteljskih organizacij v Jugoslaviji ter da se to vprašanje ne da rešiti brezkompromisno, kakor se glasi zahteva slovenske banovinske učiteljske delegacije.

Po njegovem mnenju je velika zmota, če se naslavlja danes apel za rešitev stvari na izvršni odbor, ker sta o tem vprašanju zavzela svoje stališče (in sicer odklonilno) oba višja foruma JUU, t. j. upravni in glavni odbor. S tem, da se kratkomalo ne priznajo mišljenje in sklepi ogromne večine glavnega odbora da se ne bo nikdar povoljno rešila ta zadeva.

Tovariš Dimnik se postavlja v tej argumentaciji na povsem formalno stališče in vse kaže, da se ne zaveda dejstva, da zapada s tem v usoden anahronizem. Današnja večina glavnega odbora JUU ne predstavlja od trenutka odcepitve učiteljstva banovine Hrvatske več tistega foruma, kot ga je predstavljal še pred to ločitvijo. **Jugoslovansko** učiteljsko udruženje je zaradi tega že danes fikcija, zato so vsi zaključki, ki se delajo na osnovi te irealne koncepcije, nujno anahronistični in zato nerealni. Jugoslovansko učiteljstvo je organizirano danes v dveh ločenih združenjih in če želi učiteljstvo dravske banovine zgolj zaradi stanovskih koristi to stanje odpraviti, ne more biti ta želja vse dotlej zmota, dokler nas tov. Dimnik ne prepriča, da je sedanje stanje koristno za jugoslovansko učiteljstvo.

Sicer pa je tudi res, da je sedanje odklonilno stališče glavnega odbora JUU bilo že pred njegovim sklepom dne 14. junija l. l. mnenje izvršnega odbora, v čigar imenu je tov. Dimnik podal istega dne svojo programatično izjavo, ki si jo je glavni odbor osvojil. Osvojili si je pa niso zastopniki dravske banovine in to njihovo stališče je naša skupščina v Ljubljani brez pridržka potrdila. Glavni argument izvršnega odbora je obstajal in obstaja še vedno v mnenju — ali če hočete v prepričanju — da v Savezu hrvatskih učiteljskih društev danes še ni one pripravljenosti, ki bi nam jamčila za resnično duhovno zajednico nove zveze vsega jugoslovanskega učiteljstva. V tem »dejstvu« tiči po mnenju tov. Dimnika največja naša zmota. Če bi bili mi prevzeti od istega prepričanja, bi izpadlo po njegovem mnenju od naše strani vsako forsiranje te nemogoče razvojne linije, kajti »za ureditev tega razmerja je treba iti prirodnim, ne pa prisilnim potom«.

Tu pa stojimo na razvodju in prav zato ne more biti govora o naši zmoti. Mi se ne spuščamo v razmotrivanja, ali je razpoloženje med predstavniki učiteljstva banovine Hrvatske danes že v takem stanju, da bi nam omogočilo uresničenje naše želje in dopuščamo zato tudi možnost, da bi naša pobuda v tej smeri ne zadela na povoljen odziv. S tem bi bil podan pa samo dokaz, da je bilo anticipirano mnenje izvršnega odbora JUU pravilno, ne pa da bi bili mi v zmoti, ker želimo zopetne strnjenosti jugoslovanske učiteljske organizacije. Akoravno nismo nikaki nestvarni zanešenjaki in opazujemo stvari na Hrvatskem s potrebno skepso, vztrajamo na tem, da se prepotrebni poskus napravi in sicer od tiste strani, ki je zaradi svoje tradicije in večje sile bolje zavarovana pred morebitnimi napačnimi tolmačenji. Ta stran je pa po našem mnenju JUU. Ali se tovariši pri izvršnem odboru boje, da bi jim razvoj potrdil njihovo prepričanje? Mi se samo vprašujemo, zakaj naj bi ne s konkretnimi ukrepi izsilili razčiščenje sedanjega stanja! Ako se poskus ponesreči, sledili bomo v svoji stanovski politiki pametno prirodnim potom in sicer s prijetno zavestjo, da smo storili vse, kar smo smatrali za koristno in času primerno. Iz te izkušnje bomo črpali zlate nauke za svoje nadaljnje ukrepe. Če se pa poskus posreči, si bomo zagotovili tako teren, na katerem se edino lahko doseže ona duhovna zajednica jugoslovanskega učiteljstva, ki lebdi pred očmi nam vsem, zlasti pa argumentirajočemu izvršnemu odboru. Vse naše izkušnje pa nam kažejo, da vodi pot v višino vedno po idealizmu in ne po skepsi.

Al. Hreščak.

Strokovne nadaljevalne šole

Prejeli smo še drugi članek kot odgovor »Slov. obrtniku«. Tudi ta članek v celoti priobčujemo, čeprav so nekatere ugotovitve iznesene že v članku v št. 16.

»Slovenski obrtnik«, glasilo slovenskih obrtnikov prinaša pod naslovom »Vajeniške šole« daljši članek, v katerem napada učiteljstvo in opozarja na učne neuspehe na strokovnih nadaljevalnih šolah. Iz vsebine članka je razvidno, da se pisec zanima bolj za osebne interese posameznikov, kakor pa za šolstvo, ki bi mu lahko služilo glasilo slovenskih obrtnikov, ako bi bilo sposobno, objektivno presojati položaj obrtnega nadaljevalnega šolstva.

»Slovenski obrtnik« kot malo čitan in razširjen list itak nima dosti vpliva na stan, iz katerega je **izšel**, in tudi ne na javno mnenje. Mi dobro vemo, kje nezadovoljneže čevelj žuli in vemo tudi za pravi naslov avtoritet, ki bi hotele imeti strokovno nadaljevalno šolo pod svojim vplivom in zaradi katerih se celo ruši **enotnost** obrtniškega stanu.

Nikomur se ni zgodila krivica! Na strokovnih nadaljevalnih šolah poučujejo še nadalje samo strokovno izprašane učne moči, razen nekaj žlahtnih izjem, zoper katere pa je bil že večkrat podan protest od inspiratorjev samega članka v »Slovenskem obrtniku«. Nasprotno: z imenovanjem novih upravnikov iz vrst izprašanega ljudskošolskega učiteljstva se je popravila krivica, napravljena resničnim organizatorjem slovenskega strokovnega nadaljevalnega šolstva. Znano je, da so razni strokovnjaki odklanjali svoj čas vsako sodelovanje na strokovnih nadaljevalnih šolah, ker jim je takrat tako kazalo; učiteljstvo pa je v najtežjih razmerah vztrajalo vkljub nizkim honorarjem, kakršne prejema še danes. Takrat je bilo delo na obrtnih nadaljevalnih šolah težavnejše, ker je bilo v razredu po 40 do 50 vajencev. Strokovnjaki, ki se v »Slovenskem obrtniku« s tako žalostjo pritožujejo zaradi neuspehov na obrtnih nadaljevalnih šolah in blatijo za strokovne nadaljevalne šole zaslužne učitelje, se niso svoj čas prav nič brigali za te šole. Razumljivo, takrat je bila dobra gospodarska konjunktura in tudi več zaslužka v raznih svobodnih poklicih, nego ga je danes. Obrtna nadaljevalna šola je bila včasih tem gospodom deveta briga in španska vas. Nekateri so poučevali po nekaj mescev ter nato zapustili šolo in vajence, ker jim je ugodna gospodarska konjunktura kazala večji zaslužek drugje. Razni postranski dohodki za gospode, ki jih danes obrtno šolstvo toliko zanima, so bili tiste čase naravnost ogromni in kdo se bo potem brigal za zapuščenega vajenca. Danes pa so minuli dobri časi, pri delu v svobodnih poklicih so pa ostali samo resni in trezni možje, res pravi strokovnjaki.

Škoda je, da imamo za obrtne nadaljevalne šole zlasti po deželi premalo izprašanega učiteljstva. Dolžnost oblasti bo, da priredi zadostno število tečajev za izobrazbo učiteljstva in da s tem možnost otvoritve ponovnega večjega števila novih obrtnih nadaljevalnih šol na deželi. Učiteljstvo je tukaj prepuščeno večinoma samemu sebi, zaradi česar trpi pouk in je potem tudi razumljivo, da se izrabljajo izjave, kakršno je podal vodja strokovne nadaljevalne šole v Št. Vidu nad Ljubljano o strokovnih učnih močeh.

Piscu pamfleta v »Slovenskem obrtniku« je prav dobro znano, da poučujejo na strokovnih nadaljevalnih šolah v Ljubljani večinoma profesorji srednje tehnične šole, profesorji srednjih šol in strokovnjaki ter je ljudskošolskih učiteljev komaj ena petina. Recimo, da je trditev pisca v »Slovenskem obrtniku«, da strokovna nadaljevalna šola nazaduje, resnična, potem vendar ne zadene krivda za neuspehe učiteljstvo, ki je na teh šolah v znatni manjšini v razmerju 1 : 4. Krivce neuspehov bo torej treba iskati drugje in ne med ljudskošolskim učiteljstvom.

Vajenci prihajajo večinoma iz ljudske šole. Prav malo jih je z enim ali dvema razredoma srednje oziroma meščanske šole. Za take 14letne učence mora biti pouk usmerjen popolnoma po načelih metodike, sicer taki vajenci učnega predavatelja, ako je še tako sposoben, kakor so oni, ki jih ima na razpolago »Slovenski obrtnik«, ne morejo razumeti, o čemer imamo na razpolago dovolj dokazov. Res je, da vidimo v raznih zvezkih napisane precej učenosti, a učenci je ne razumejo, ker jim niso znali pedagogi okrog »Slovenskega obrtnika« pravilno raztolmačiti najnavadnejše osnovne pojme. Zato je sposoben, poučevati večino predmetov na strokovni nadaljevalni šoli le ljudskošolski učitelj, pri čemer pa seveda ne izključujemo potrebo, da poučuje inženjer specialno stroko. To popolnoma zadostuje in, kolikor več bo ljudskošolskega učiteljstva nastavljenega na teh šolah, toliko smotrnejša bosta pouk in vzgoja vajencev.

Koristno bi bilo za vajence same in za dopisnike v »Slovenski obrtnik«, ako bi malo povprašali učence obrtnih šol, kako so kaj zadovoljni s predavanji tega ali onega strokovnjaka na strokovni nadaljevalni šoli. Odgovor bo za marsikaterega strokovnjaka porazen. Vajenci nimajo zaključene srednješolske izobrazbe, ampak so večinoma absolventi ljudske šole na deželi in mora zato biti način pouka drugačen, kakor je na srednjih šolah. Predmetno zadevo je treba najprej nekoliko poznati, se v njo vživeti, nato je šele mogoča stvarna kritika. Vzgojne in učne smotre strokovne nadaljevalne šole premalo poznate, ker ste se začeli za vajensko vprašanje **prepozno brigati.**

Učiteljstvo ima svojo eksistenco, ne da bi bilo pri tem odvisno od honorarjev na strokovni nadaljevalni šoli, ker mu ni honorar edini vir dohodkov. Take težke skrbi prepuščamo za enkrat onim, ki ne najdejo nikjer drugje zaposlitve. Kdor pa ni sposoben za delo v javnih in zasebnih poklicih, tudi ne spada med učne moči strokovne nadaljevalne šole. Če »Slovenski obrtnik« priporoča take, bo s tem škodil napredku strokovne nadaljevalne šole.

Marija Klofutarjeva:

Med „zaostalimi“ v otrokovem stoletju

(Nadaljevanje)

Vzgojni činitelji v poboljševalni vzgojevalnici.

Vzgojitelj ne more iz otroka napraviti vsega, kar bi rad. Podedovane lastnosti so dostikrat močnejše. Kar je črno, pač zbledi, belo pa ne postane. Zato ne smemo gojenčeve duše primerjati z glino, ki jo umetnik lahko poljubno oblikuje, temveč prej semenskemu zrnu. Nevidne, v njem dremajoče ali speče sile poženejo iz njega neko določeno rastlino. Vzgoja je torej le močnejši ali rahlejši vpliv odraslih, zrelih, na mlade, razvijajoče se ljudi. S takim vplivanjem se slaba nagnjenja gojenčeva zatirajo, višji goni pa se krepijo. Seveda je treba pri tem budno paziti na gojenčev zdrav organski razvoj.

Omenila sem že, kako blagodejno ali pa pogubonosno delujejo na gojenčev razvoj podedovane lastnosti. Omenila sem dobre in slabe diktate okolja, med najmočnejše in najvažnejše pa spada vzgojiteljeva osebnost.

»Za šolo niso odločilni zakonski predpisi in njihovi teksti, odločilen je pred vsem **duh**, ki veje v vsaki šoli in pred vsem v njenem učiteljstvu. Da bi se vzgoja in pouk pravilno vršila, je vzgojiteljeva naloga, da napolni z ljubeznijo duše svojih gojencev. Potem gre vse lahko.« Iz knjige: »K. Čapek, Hovory s T. G. Masarykem.«

Človek, ki vzgaja mladino, daje mladini samega sebe. Svoje misli, težnje, skrb, delo, trud, žalost in veselje. Vzgojitelj hoče mladino obogateti z vsemi tistimi nazori, ki se jih sam oklepa kot edino pravilnih, stori vse, da omogoči mladini pridobitev vseh vrednot, ki jih pojmuje sam kot smisel in srečo življenja. Vse to pa mora vzgojitelj dajati le s svojo osebnostjo, s svojim vzgledom. Vzgojitelj želi svojemu varovancu dati celo vse tisto, kar si je sam želel, a ni mogel dobiti, po stihu:

»Naj drugi srečo vživa, če jaz je nisem smel.«

To pedagoško darovanje je eden najnesebičnejših, najskrivnostnejših, najodkritosrčnejših, pa tudi najnehvaležnejših procesov. Vzgojitelj daje, gojenec pa včasih sprejme, včasih odkloni. Zakaj? Mnogokrat iz čisto nerazumljivih vzrokov, često iz prepotenciranega občutka manjvrednosti. »Saj ne bom nikoli to kar ste vi, čemu bi se ubijal? Mnogokrat, ker morda opazi, da vsa dajatev ne prihaja iz vzgojiteljevega notranjega bistva, da je vse na njem le zunanja dekoracija. — Vzgojitelj da gojencu lahko samo toliko, kolikor je sam vreden. Ne v tem, kar bi vzgojitelj hotel biti ali hotel, da postane njegov gojenec, samo v tem, kar v resnici je, čuti otrok magnetsko privlačno silo, pred katero tudi klone.

Koliko milijonov ljubečih mater, mož, žena, fantov in deklet, sinov in hčera je že živelo, še živi in upajmo bo živelo, ki nikoli z besedo ne dokazujejo svoje ljubezni in obratno, koliko milijonov ljudi živi vedno, ki čutijo dnevno potrebo, da si zatrjujejo ljubezen, ker je v srcu nimajo.

V vsaki pravi vzgoji vzgojitelj gojenca obhaja s samim seboj, z vsem resničnim, lepim in dobrim, kar je sam v dnu srca. Samo to ima čarobno moč, ki otroka dviga ali pogublja. Duh vzgojiteljeve osebnosti je bacil, ki je v normalnih razmerah kos najmočnejšemu življenju. Seveda je treba tudi tu upoštevati že omenjene ovirajoče faktorje, ki butajo ob vzgojno barčico, kot so hereditarna obremenjenost, vpliv okolja, itd.

Če je bistvo vzgoje v samopodajanju, tedaj naj bo temeljna zahteva vzgoje in vzgoje-

M. Nagajka:

Novoletni razgovori

Šel sem in bral visoke izjave, sam pogum in sama navdušenost. Tudi vreme se je obrnilo na bolje, mraz je tako rekoč kapituliral in bilo je še drugih dobrot nič koliko. In ko sem poln dobrih sklepov tekel po ulici, sem srečal Martina Kačurja.

»Glej no, ravno prav,« sem dejal, »kratek intervju: kako se ti zdi s tem novim letom? Ali imaš kake posebne želje in posebne misli? Tvoja sodba je bila včasih tako rekoč merodajna.«

Pogledal je postrani, potem pa pod noge, zdi se mi, da na čevlje, pogladil si je sive brke, nato je pa dejal:

»Kakih posebnih misli pač nimam, kaj bi s posebnimi mislimi. Samo v napoto so človeku pri delu. In delo je tako rekoč prvo. Seveda, toliko je še neobdelanega sveta, ti si niti misliti ne moreš. In narod je tako potreben. In želj tudi nimam. Zmeraj sem bil tega mnenja, da nam je skromnost zelo potrebna in kadar mi manjka kruha, si mislim: Hvala Bogu, nekateri tudi krompirja nimajo. In sem zadovoljen. Drugi ste pa tako nepočakani, samo napredovali bi radi in nič delali. In vsi bi bili radi v Ljubljani in če le mogoče tako, da bi stanovali zraven gledališča in kina in promenade. In da bi imeli prosto vsak teden dvakrat, za krompir posebej, za trgatev posebej, za košnjo tudi in žetev in za mraz in za vsako žegnanje in semenj tri dni skupaj. Mi smo pa še stare šole, najprej delo, potem plačilo. In želje, seveda, tudi jaz imam želje, kdo bi jih ne imel. Pa nima pomena, da bi jih pravil, precej bi napravili resolucijo. No, tako bo pač, kakor je bilo doslej. Da bi le hujše ne bilo! Za drugo bodo pa že zgoraj poskrbeli, saj bo prišla kaka odredba, zmeraj pride pravočasno, da se veš ravnati.«

»Kaj pa to, naš stan, tako rekoč naš gmotni položaj? Ali te to ne vznemirja? Kaj misliš?«

»Če bodo dali, bodo pač dali, če pa ne, do smrti bomo živeli. Ampak, jaz verujem, da bodo dali, še noben mesec niso ustavili in bodo tudi kaj navrgli. Sploh pa je treba šteditи, tudi država ima skrbi in težave, kaj si pa misliš? Marsikaj se mi zdi pa smešno: greš in tuliš v gospodarja: Denar sem! Misliš, da ti ga bo dal! Kakopa! Policaje bo poklical. Samo zlepa se kaj opravi, zato pravim, da je treba potrpeti in počakati.«

Še enkrat ali dvakrat je pogledam na vse strani po cesti in potem se je zelo hitro poslovil. Šel je z dolgimi koraki, suknja mu je opletala ob suhem telesu, videl sem, da je dokaj oguljena in tudi črni klobuk se mu je svetil.

Tam od druge strani je pa prihajal drug tovariš. Bil je še mlad in močan, oblečen je bil bolj turistovsko, pa namesto palice ali kakih smuk je nosil težek kovčeg. Oči so mu švigale na vse strani in stopal je še zadosti pogumno in krepko.

»Glej no, Matjaž Popotnik.« sem se razveselil, »prišel si ravno prav. Ustavi se nekoliko, truden moraš že biti, počakaj in povej, kako je s tem novim letom. Ti imaš lep razgled po vsem svetu, videl in uganil boš pravo. In oblekel si se tudi že kot za kako daljno pot.«

»Tako,« je rekel, »oblekel sem se le zaradi gotovosti. Nič ne vem, kdaj me pokličejo. Enkrat so me vzdignili iz spanja, dvakrat iz vesele družbe. In zdaj sem sklenil napraviti konec vsem takim presenečenjem. Pripravljen sem vsako uro. Kamor grem, nosim s seboj kovčeg, pride dekret, samo vstanem in rečem zbogom in grem svojo pot. Tako je najpripravneje, nobenih solza in nič vzdihovanj. Prav po vojaško. Da, preteklo leto sem prehodil precej drage domovine, poslej me pa nekoliko skrbi, čevlji so se nekoliko podražili in čevljarji mi ne zaupajo več. Meni je pa treba močnih čevljev, obiskujem same svetnike in svetnice in ti niso razumeli človeških navad, naselili so se po takih samotah, da mimogrede zbrusim par čevljev. Vidiš in to je edina moja skrb v prihodnjem letu. Popotovanje, bratje, je naše življenje. Drugo me pa ne zanima, če kdaj rečem svojo besedo, prej ko se zasliši iz tistih samot, se svet dvakrat obrne. Torej samo čevlji in lepo vreme in nič drugega. Mislim, da bi moral dobiti nekako doklado za čevlje, poskusi, mogoče se da to kako spraviti v obstoječe zakone. Morda bi šlo iz zimske pomoči, zakaj pozimi jih res potrebujem.«

»In tvoj odnos do stanu, do organizacije?«

»No, tako, jaz sem bolj pri vrhu, vidim nekoliko drugače kot vi, ki ste v tem živžavu. Zaradi čevljev, kakor sem rekel, bi morda napravili kako resolucijo ali kaj podobnega, deputacijo, sestanek ali kako že pravite tem stvarem. In morda bi za popotnike ustanovili posebno društvo, takole nekako društvo za popotniški okraj, saj se moraš drugače neprestano prijavljati in odjavljati.«

»In zakaj pač potuješ?«

»Zato pač, ker sem Matjaž Popotnik. Nima pomena, da bi o tem govorila. Potem bi še hitreje potoval.«

In nasmejal se je in odvihral, kakor je bil vajen, saj sem videl, da se mu je že ves čas mudilo nekam naprej in da je prestopal, kakor bi bil na trnju. Tako pride v človeka tista naglica, nekaj amerikanskega je zlezlo vanj in ne briga se več za nepomembne stvari in kar je manj od dekreta, ga sploh ne primora, da bi trenil z očmi.

Nekako razžalostil sem se in zazeblo me je ob sami misli, da bi bili vsi sami popotniki. Občutil sem strašno praznoto v prsih in želodcu in krenil sem k Zlati majoliki. Odprl sem vrata in tam v zadnji sobici je sedel za mizo v kotu velik človek.

»Hvala Bogu, spet tovariš!« sem vzkliknil in prisedel. Kako se kaj imaš, predragi moj Andrej Hromika, saj si ves povezan!«

»Ne govori tako glasno, tega ne prenesem,« je vztrepetal Andrej Hromika. »Moji živci so tako zrahljani, da mi škoduje vsaka razburjenost.«

Sočutno sem ga pogledal in dejal s šepetajočim glasom:

»Poslušaj, kratek intervju, nič razburljivega, samo nekaj misli, kaj se ti zdi o tem novem letu in kakšne želje imaš in kake so tvoje težave?«

Vzdihnil je in pokimal z zavito glavo:

»Zdravje, ljubo zdravje, kaj pa hočem več. Ti ne veš, koliko je sitnosti s tem ljubim zdravjem! In ko ti nihče ne verjame, da si resnično bolan, niti zdravniki ne, kakor bi človek ne imel pravice, biti bolan! Trkajo ti po glavi in po prsih, tok, tok, nazadnje pa se razjezijo: Nič vam ni, sama domišljija. Toliko trpljenja, ti ne moreš razumeti, kaj sem samo letos prestal. Najprej je hotel upravitelj, naj ležim kar v službenem kraju. Kdo je pa zato bolan, da bo ležal v službenem kraju? Potem mi je rekel, da sem netovariški in me je ožrl ko stara baba, češ kdo bo pa mojih šestdeset otrok učil in je dejal, če sploh čutim kaj odgovornosti do naroda, do poklica in države. Skratka, malo, da me ni proglasil za protidržavnega elementa. No, vendar so mi drugod še nekako šli na roko, najprej sem imel dopust zaradi trganja v glavi, potem sem vzel štirinajst dni zaradi krčnih žil, potem sem dobil hripo — ti, to je nevarna bolezen — nato sem si zvil nogo, potem mi okoli srca nekaj ni prijalo, neka žila, ki vodi k srcu, ni bila normalna, potem so bile počitnice in zdaj mi v živcih nekaj ni v redu, imam štirinajst dni dopusta. Revež sem, nič kakšen revež.«

»Zakaj si pa tako zavit?«

»To je pa zaradi revmatizma, ampak ta pride šele drugi teden na vrsto, zdaj ga ne čutim tako hudo.«

Požrl sem slino, potem sem pa le vprašal, kako misli o splošnem položaju, dovolj ima časa, da lahko nekaj premisli in ve.

»Prav nič ne vem, največkrat mečemo marjaš ali pa pride na vrsto tarok. Lepe igre so to in tudi ta cviček je čisto naturen. Za